

# K MATERIÁLNÍMU ZABEZPEČENÍ A DOPRAVNĚ ZÁSOBOVACÍMU SYSTÉMU

Týlové zabezpečení vojsk v soudobých operacích je charakterizováno neobyčejně složitými podmínkami. Vyzbrojování vojsk složitou moderní technikou zvyšuje rozmach a manévrovatelnost operací a spotřebu materiálních prostředků k vedení bojové činnosti. Při stanovení jejich celkové potřeby na operaci vycházíme nejen z určené spotřeby, ale i z možných ztrát a také ze zásob, které musí mít vojska ke konci operace k zabezpečení další nepřetržité činnosti.

Výše a složení spotřeby materiálu se značně mění podle konkrétní operace (boje). Přesto na základě zkušeností lze uvést, že za posledních 10—15 let se zvýšila spotřeba munice o 30—50 %, PHM o 20—25 % a technického materiálu o 15—25 %. Rovněž ztráty materiálu jsou vyšší a mohou dosáhnout 25—30 %.

K plánování a materiálnímu zabezpečení operace je důležitá nejen celková spotřeba, ale i spotřeba jednotlivých druhů materiálu. Jak potvrzují zkušenosti, může dosáhnout na frontovou operaci u munice 30 až 35 %, u PHM 45—50 %, u proviantu okolo 3 % a u ostatních druhů materiálu 10—15 %. V důsledku zavádění další výsoce účinné bojové techniky k vojskům můžeme předpokládat, že se bude jak výše spotřeby, tak i její struktura, dále měnit.

Splnění cílů a úkolů operace má vysoké nároky zejména na činnost operačního týlu. V podmínkách, které jsou charakteristické pro soudobé operace, je základem materiálního zabezpečení vojsk nepřetržitý přísun materiálu, realizovaný celým dopravně zásobovacím systémem.

Operační týl je pro tuto činnost vybaven výkonnými silami a prostředky. Přesto za-

bezpečení náročných a dále rostoucích požadavků závisí na jejich optimálním využití. To je podmíněno zejména vytvořením takové organizační struktury prvků operačního týlu a možností jejich manévru, jež by spolehlivě zajišťovaly bojující svazky i ostatní vojska v průběhu celé operace. V materiálním zabezpečení to předpokládá spolehlivý a rychle fungující dopravně zásobovací systém.

Dosud uskutečněná opatření zvyšují dopravní kapacity a efektivnost v oblasti manipulace s materiálem, zvláště ve vybavení technikou, která odpovídá celkovému vývoji.

Dopravně zásobovací systém, podstatně více než v minulosti ovlivňují činitelé času, prostoru a manévru. V důsledku toho se nároky na materiální zabezpečení bojové činnosti vojsk promítají zejména do těchto požadavků:

— včasné vytvoření a udržování předepsaných zásob materiálu na jednotlivých stupních velení jako jedné ze základních podmínek pro nepřetržitě materiální zabezpečení vojsk; zvýšená spotřeba materiálu vyžaduje určitou autonomnost nejen přímo u vojsk, ale i odpovídající rozložení a udržování zásob (normativů) na zásobovacích etapách operačního týlu,

— rozmach operace a časté změny situace vyžadují zvýšení pohyblivosti a manévrovatelnosti částí zásob operačního týlu k nepřetržitému zabezpečení bojové činnosti svazů prvního sledu, zasazovaných druhých sledů, záloh apod.,

— v souvislosti s tím je nutné dosáhnout většího členění zásob materiálu v operačním prostoru, a to jak z hlediska zabezpečení manévru, tak i dosažení větší odol-

nosti zásob proti zničení a vyřazení působením nepřítelů,

— zdokonalení dopravně zásobovacího procesu vyžaduje vyšší centralizaci některých jeho prvků (prostředků dopravy a manipulace s materiálem) s cílem efektivnějšího využití těchto sil a prostředků na jednotlivých stupních velení,

— zrychlení celého dopravně zásobovacího procesu také předpokládá jeho další intenzifikaci, jež spočívá nejen v racionálním využití sil a prostředků prvků operačního týlu, ale také v postupné realizaci opatření, která snižují četnost manipulací; postupně uplatňovaná komplectace zásob, zejména hlavních druhů materiálu, rychle narůstající paletizace a rozvoj kontejnerizace — to vše směřuje k intenzifikaci a podporuje její vývoj; svědčí o tom i stručné srovnání výkonnosti manipulační činnosti při vykládce materiálu z jednoho železničního transportu s materiálem: při klasickém způsobu je k tomu zapotřebí 8–10 h, je-li materiál v paletách 4–6 h a je-li v kontejnerech 2–3 h (při srovnatelném počtu techniky).

Nejde jen o názorný příklad vyšší intenzifikace, ale především o zrychlení přísunu jako jednoho z činitelů, které nejvíce limitují organizaci dopravně zásobovacího systému.

Tento systém tvoří základny a svazky materiálního zabezpečení se sklady materiálu, útvary a jednotkami pro manipulaci, dopravní prostředky, komunikace a orgány plánování a řízení; jde o složitý integrovaný systém. K zabezpečení své funkce vyžaduje pevné a nepřetržité řízení. To předpokládá především stálou znalost stavu materiálního zabezpečení na jednotlivých stupních a možnosti přísunu.

Požadavkům na materiální zabezpečení vojsk v soudobých operacích (při dosažení značně vysoké úrovně ve vybavenosti prvků operačního týlu) v závislosti na stavu a dalších předpokladech národního hospodářství, podle mého názoru, nejlépe odpovídá tato organizační struktura **dopravně zásobovacího systému** operačního týlu:

1. Základní prvek operačního týlu, který spojuje teritorium a vojska, tvoří polní základny, jež jsou ve své činnosti vázány na železnici. Proto hlavním dopravním prostředkem pro přísun materiálu z teritoria je železniční doprava. Vzhledem k tomu význam železnice (železniční sítě a obnovy příslušných železničních směrů) dále vzrůstá. Zásazování a rozvíjení oddělení polních základen za vojsky je podmíněno tempem obnovy železnic.

Možnost zasažení oddělení polní základny rozhodně ovlivní dopravně zásobovací systém. Jestliže rychlost obnovy železnič-

ního směru umožní zasažení oddělení polní základny v souladu s tempy vedené operace, přísun zásob do těchto oddělení napomůže zkrácení automobilního přísunu k vojskům. V případě, že rychlost obnovy železničního směru bude naopak zaostávat za tempem vedení operace a neumožní včasné zasažení (rozvinutí) oddělení polní základny vynucené situací (bude ve větší vzdálenosti od vojsk a při přísunu zásob z těchto oddělení k vojskům bude docházet k rychlému narůstání vzdálenosti), ovlivní to nepříznivě celkovou výkonnost automobilních prostředků. Taková situace může vzniknout zejména při použití jaderných zbraní nepřítelů nebo nových účinných konvenčních zbraní a prostředků.

Činnost polní základny a jejích oddělení je tedy závislá na včasné zasažení železničních útvarů k zabezpečení obnovy a na možnostech tempa obnovy železničních směrů.

Polní základny jsou schopny přijatými opatřeními v oblasti dopravy a manipulace zabezpečit realizaci dopravně zásobovacího systému a udržovat stanovené zásoby (normativy).

2. Svazky materiálního zabezpečení operačního týlu (dále jen týlové svazky) zabezpečují realizaci dopravně zásobovacího systému na tomto stupni dvěma základními směry činnosti:

— automobilní útvary automobilních svazků přísunují materiál z polní základny nebo jejích oddělení do prostoru rozvinutí týlových svazků, které působí za armádami prvního sledu,

— automobilní útvary týlových svazků operačně strategického svazu přísunují materiál do prostoru týlových svazků armád prvního sledu.

— automobilní útvary týlových svazků operačně strategického svazu přísunují materiál do prostoru týlových svazků armád prvních sledů.

Tyto týlové svazky udržují stanovenou výši zásob (normativy) a jejich nepřetržitým doplňováním trvale zabezpečují bojovou činnost vojsk. Jsou mobilní a mohou se přemísťovat v operační sestavě v závislosti na tempu operace i dalších podmínkách.

V průběhu vedení bojové činnosti, zejména v situaci, kdy bude docházet ke vzdalování týlových svazků od polní základny nebo jejích oddělení, je možné používat kombinovaného způsobu přísunu, tj. spojení činnosti automobilních svazků a částečné využití automobilních útvarů týlových svazků k navážení zásob materiálu do prostoru rozvinutí týlového svazku. Jak potvrzuje praxe, lze tohoto způsobu nejčastěji použít zejména v dalším průběhu vedení operace.

Nesmí však znemožnit vlastní zabezpečení přísunu z týlových svazků armád prvního sledu do vojskového týlu, zejména k divizím prvního sledu.

Týlové svazky jsou k plnění těchto úkolů vybaveny dostatečně výkonnými prostředky.

Principy přísunu materiálu jak je známe v současných podmínkách, se v zásadě nemění. Základní činnosti týlových svazků je však komplexní řešení dopravně zásobovacího procesu, tj. přijetí zásob z polní základny (nebo částečný odběr), jejich zmanipulování v prostoru rozvinutí týlových svazků v souladu s plány přísunu a vlastní přísun k svazům (u týlových svazků armád do stupně vojskového týlu).

3. Samostatnou částí realizace dopravně zásobovacího procesu je zásobování přímo podřízených svazků a útvarů.

Vzhledem k jejich počtu (zvláště na stupni operačně strategického svazu) připadá na ně značný objem celkové spotřeby, i když v rozdílné skladbě materiálu. Náročnost zabezpečení samostatných svazků a útvarů vyplývá zejména z častých změn v bojové činnosti, manévru v operačním prostoru i ze značné spotřeby, zvláště PHM a materiálu.

Jejich trvalé zabezpečování má značné požadavky hlavně na koordinovanou činnost orgánů ve štábech, které plánují a zajišťují bojovou činnost, a na včasnou informovanost především štábů týlových svazků o požadavcích (přehled o jejich přidělení, doba a místo odběru materiálu atd.).

Rízení této činnosti vyplývá ze zásady o způsobu zabezpečení těchto svazků a útvarů: odběry na úhradu spotřebovaných zásob si zajišťují vlastními dopravními prostředky z výdejních míst týlových svazků nebo polní základny (jejich oddělení).

4. Řízení dopravně zásobovacího systému je součástí velení týlu, které je prvkem

velení vojskům. Nepřetržitě materiální zabezpečení vojsk proto předpokládá řízení tohoto procesu na jednotlivých stupních velení v těsné součinnosti štábu týlu s vševojskovým štábem, správou (oddělením) vojenské dopravy a náčelníky druhů vojsk a služeb.

Dobu přísunu a množství materiálu stanoví, na základě rozhodnutí příslušného velitele v součinnosti se zástupcem velitele pro výzbroj a veliteli i náčelníky druhů vojsk. On také odpovídá za včasný přísun materiálu k podřízeným (s využitím všech druhů dopravy, včetně prostředků podřízeného stupně).

Štáb týlu zpracovává Plán přísunu, organizuje a koordinuje práci všech druhů vojsk (služeb), zainteresovaných na plánování a uskutečňování přísunu.

Na organizaci a řízení dopravně zásobovacího procesu se podílejí řídící a výkonné orgány všech velitelských stupňů. Praktické uskutečňování může ovlivnit řada činitelů, jako např. bojová činnost vlastních vojsk i vojsk nepřítelů, sestava vojsk, připravenost a rozložení zásob, stav komunikací, dopravních a jiných prostředků, kvalita informačního systému, spojení.

Aby byl dopravně zásobovací systém pružný a zabezpečoval plynulé doplňování vojsk materiálem i v nejsložitějších podmínkách, musí být zajištěno jeho nepřetržitě řízení. Centralizované plánování a zabezpečení přísunu předpokládá široké využití výpočetní techniky. Perspektivnost a nezbytnost tohoto opatření je evidentní nejen z hlediska vlastní realizace dopravně zásobovacího procesu, ale i všech činitelů, které jej ovlivňují. Komplexnost řízení tohoto integrovaného systému proto vyžaduje další kvalitativní změny v plánování i vlastní řízení k zefektivnění a zrychlení celého dopravně zásobovacího systému.